| امتحانات ترم دوم<br>دبیرستان غیردولتی دخترانه نشانه رستا | | | |
|---|---|---|---|
| ساعت شروع: ۷:۳۰ | تاریخ امتحان: ۱۴۰۵/۰۳/۳۰ | تعداد صفحه: ۳ | مدت امتحان: ۱۱۰ دقیقه |
| نام و نام خانوادگی: | رشته: علوم انسانی | سوالات نوبت دوم درس: فنون ادبی | |
| دانش آموزان روزانه دوره دوم متوسطه پایه دهم شهر تهران در خرداد ۱۴۰۵ | | اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران | |

| ردیف | سوالات | بارم |
|---|---|---|
| | **الف) تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی** | |
| ۱ | **عبارات زیر را با واژه‌های مناسب کامل کنید.**<br>الف) شعر فارسی در این دوره به دست رودکی بنیاد نهاده شد؛ به همین دلیل او را ..... نام نهاده‌اند.<br>ب) تحول روحی و معنوی ..... آغازی برای دگرگونی عمیق در شعر فارسی شد.<br>پ) بر اساس طبقه‌بندی ملک‌الشعرای بهار از قرن دهم تا سیزدهم سبک ..... رواج داشت.<br>ت) رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی از ویژگی‌های سطح ..... شعر قرن پنجم و ششم است. | ۱ |
| ۲ | **درستی و نادرستی هر گزینه را مشخص کنید.**<br>الف) سبک خراسانی بر حسب زمان به دو سبک فرعی سامانی و سلجوقی تقسیم می‌شود.<br>ب) زبان پهلوی زبان رسمی دوره ساسانی بود.<br>پ) خواجه عبدالله انصاری نثر موزون و آهنگین را به کمال رساند. | ۰/۷۵ |
| ۳ | **گزینه‌ی درست را انتخاب کنید.**<br>**الف)** طبقه‌بندی کدام سبک بر اساس نظریه ارسطو نادرست است؟<br>۱) براساس نام شاعر: فردوسی ۲) براساس زمان: غزنوی<br>۳) براساس هدف: عامیانه ۴) براساس موضوع: عرفانی<br>**ب)** بیشتر آثار برجای مانده به زبان پهلوی به کدام حوزه مربوط می‌شود؟<br>۱) آثار دینی زرتشتی ۲) اشعار تعلیمی ۳) آثار حماسی ۴) اندرزنامه‌های منثور<br>**پ)** نخستین گام موثر در رویارویی متون چیست؟<br>۱) شناسایی نکات زبانی ۲) استخراج نکات ادبی ۳) خواندن دقیق متن ۴) کشف لحن و آهنگ<br>**ت)** از شاعران نام‌برده کدام یک با دیگر شاعران هم‌سبک نیست؟<br>۱) فرخی ۲) عنصری ۳) منوچهری ۴) نظامی | ۱ |
| ۴ | **پاسخ درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.**<br>الف) به شیوه بیان هر نویسنده (سبک شعر / سبک شخصی) می‌گویند.<br>ب) شعر این دوره (سده پنجم و ششم) از نظر سبک گویندگی و (موضوع / قالب) تنوع یافت.<br>پ) نخستین نمونه نثر فنی (کلیله و دمنه / گلستان) است. | ۰/۷۵ |
| ۵ | **عمده‌ترین دلایل توجه نویسندگان به فارسی‌نویسی در سده‌های پنجم و ششم چه بود؟** | ۰/۵ |
| | **ب) موسیقی شعر** | |
| ۶ | **جاهای خالی را با واژه‌های مناسب کامل کنید.**<br>الف) اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر ..... است.<br>ب) قدما آخرین حرف اصلی کلمه را ..... می‌نامیدند.<br>پ) ..... ادراکی است که از احساس نظم حاصل می‌شود. | ۰/۷۵ |

www.kanoon.ir

| | | |
|---|---|---|
| ۷ | **پاسخ صحیح را از داخل کمانک انتخاب کنید.**<br>الف) حرف «و» در کلمهٔ «نانوا» (صامت / مصوت) است.<br>ب) واحد وزن در شعر فارسی و بسیاری از زبان‌های دیگر (مصراع / بیت) است. | ۰/۵ |
| ۸ | **نشانه‌های هجایی واژه «نقشه‌کشی» را بنویسید.** | ۰/۵ |
| ۹ | **نمونهٔ زیر را از دید حس و حال و فضای شعری و عاطفی بررسی کنید.**<br>ما همه چشمیم و تو نور ای صنم　　چشم بد از روی تو دور ای صنم<br>روی مپوشان که بهشتی بود　　هر که ببیند چو تو حور ای صنم | ۰/۵ |
| ۱۰ | **واژه‌ی «دل‌آرا» را یک بار با همزه و یک بار با حذف همزه بنویسید.** | ۰/۵ |
| ۱۱ | **بیت زیر را بخوانید و به سوالات پاسخ دهید.**<br>کی شعر تر انگیزد خاطر که حزین باشد؟　　یک نکته از این معنی گفتیم و همین باشد<br>الف) ردیف کدام است؟<br>ب) واژه‌های قافیه را بنویسید.<br>پ) حروف قافیه و قاعدهٔ آن را مشخص کنید. | ۱/۲۵ |
| ۱۲ | **قافیه درونی و ذوقافیتین در کدام یک از سروده‌های زیر دیده می‌شود؟**<br>الف) ای از مکارم تو شده در جهان خبر / افکنده از سیاست تو آسمان سپر<br>ب) مرده بدم زنده شدم گریه بدم خنده شدم / دولت عشق آمد و من دولت پاینده شدم | ۰/۵ |
| ۱۳ | **بیت زیر را به هجاهای تشکیل‌دهنده آن تقطیع کنید و سپس هر هجا را با علامت خاص آن بنویسید.**<br>چشم دل باز کن که جان بینی　　آنچه نادیدنی است آن بینی | ۱/۵ |
| ۱۴ | **پ) زیبایی‌شناسی**<br>**با توجه به ابیات زیر آرایه‌های موازنه، ترصیع، واژه‌آرایی و اشتقاق را مشخص کنید. (هر بیت یک آرایه)**<br>الف) پس هستی من ز هستی اوست　　تا هستم و هست دارمش دوست<br>ب) ز مشرق سر کوی آفتاب طلعت تو　　اگر طلوع کند طالعم همایون است<br>پ) بدان حجت که دل را زنده دارد　　بدان آیت که جان را بنده دارد<br>ت) ای منور به تو نجوم جمال　　ای مقرر به تو رسوم کمال | ۱ |
| ۱۵ | **با توجه به بیت «عمر ما را مهلت امروز و فردای تو نیست / من که یک امروز مهمان توام فردا چرا؟**<br>الف) تکرار کدام واژه آشکار است؟<br>ب) کدام آرایه ادبی ایجاد شده است؟ | ۰/۵ |
| ۱۶ | **در عبارات زیر سجع‌ها را بیابید و نوع هر یک را بنویسید.**<br>الف) الهی، اگر بهشت چون چشم و چراغ است، بی‌دیدار تو درد و داغ است.<br>ب) بزرگان گفته‌اند: دولت نه به کوشیدن است، چاره کم جوشیدن است. | ۱ |
| ۱۷ | **در نمونه‌های زیر جناس‌ها را بیابید و نوع هر کدام را بنویسید.**<br>الف) آسمان صاف و شب آرام / بخت خندان و زمان رام / خوشه ماه فروریخته در آب<br>ب) چو شد روز رستم بپوشید گبر　　نگهبان تن کرد بر گبر ببر | ۱ |
| ۱۸ | **درستی و نادرستی هر گزینه را مشخص کنید.**<br>الف) آرایهٔ سجع هم در نثر و هم در شعر به کار می‌رود.<br>ب) دو واژه هم‌ریشه با اختلاف تنها یک حرف، هم جناس دارند هم اشتقاق. | ۰/۵ |

www.kanoon.ir

| | | |
|---|---|---|
| ۱۹ | **در کدام یک از بیت‌های زیر واج‌آرایی محسوس‌تر است؟ چرا؟**<br>الف) خوابِ نوشینِ بامداد رحیل بازدارد پیاده را ز سبیل<br>ب) پیش از اینت بیش ازین اندیشهٔ عشاق بود مهرورزی تو با ما شهرهٔ آفاق بود | ۰/۵ |
| ۲۰ | **نوع جناس را در بیت زیر بنویسید و معانی متفاوت آن را بنویسید.**<br>هر که گوید کلاغ چون باز است نشنوندش که دیده‌ها باز است | ۰/۷۵ |
| ۲۱ | **در بیت زیر، آرایه اشتقاق، بین چه واژه‌هایی به کار رفته است؟**<br>گر تیغ برکشد که محبان همی زنم اول کسی که لاف محبت زند منم | ۰/۵ |
| ۲۲ | **در کدام یک از ابیات زیر آرایهٔ ترصیع وجود دارد؟**<br>الف) خوشا چون سروها استادنی سبز خوشا چون برگ‌ها افتادنی سبز<br>ب) دانه باشی مرغکانت برچینند غنچه باشی کودکانت برکنند | ۰/۲۵ |
| ۲۳ | **ت) تحلیل نظم و نثر**<br>**با توجه به ابیات زیر به سوال‌ها پاسخ دهید.**<br>جهانا چه بدمهر و بدخو جهانی چو آشفته بازار بازارگانی<br>به درد کسان صابری اندر و تو به بدنامی خویش همداستانی<br>به هر کار کردم تو را آزمایش سراسر فریبی، سراسر زیانی<br>وگر آزمایمت صد بار دیگر همانی همانی همانی همانی<br>الف) کلمات قافیه در بیت اول چیست؟ ۰/۵<br>ب) دو ویژگی زبانی از ابیات بالا بنویسید. ۰/۵ | |
| ۲۴ | **دو مورد از ویژگی‌های نثر زیر را بنویسید.**<br>به روزگار خسرو، رسولی آمد از روم، خسرو بنشست چنان که رسم ملوک بود و رسول را بار داد. پیش رسول با وزیر، بوذرجمهر گفت: «ای فلان، همه چیز در عالم تو دانی؟» بوذرجمهر گفت: نه ای خدایگان!<br>خسرو از آن طیره شد و از رسول خجل گشت. پرسید که همه چیز پس که داند؟<br>بوذرجمهر گفت: همه چیز را همگان دانند و همگان هنوز از مادر زاده نشده‌اند. | ۱ |
| ۲۵ | **نمونهٔ زیر را از نظر ویژگی‌های قلمرو فکری بررسی کنید.**<br>ای خواجه رسیدست بلندیت به جایی / کز اهل سماوات به گوش تو رسد صوت<br>گر عمر تو چون قد تو باشد به درازی / تو زنده بمانی و بمیرد ملک الموت | ۱ |
| ۲۶ | **حکایت زیر را بخوانید و آن را از دید قلمرو فکری و ادبی بررسی کنید.**<br>روزی شخصی پیش بهلول بی‌ادبی نمود. بهلول او را ملامت کرد که چرا شرط ادب به جا نیاوردی؟<br>او گفت: چه کنم؟ آب و گل مرا چنین سرشته‌اند.<br>گفت: آب و گل تو را نیکو سرشته‌اند اما لگد کم خورده است. | ۱ |
| **موفق باشید عزیزانم** | | |